

نقص ایمنی چیست؟

دستگاه ایمنی بدن نقش مهمی در محافظت از ما در مقابل بیماری‌های مختلف مانند: عفونت‌ها، سرطان‌ها، بیماری‌های خود ایمنی، آلرژی‌ها و آسم را به عهده دارد. بیماری‌های نقص ایمنی اولیه اختلالات ارثی هستند که به دلیل ضعف در عملکرد دستگاه ایمنی بدن انسان ایجاد می‌شوند و تا کنون بیش از ۲۰۰ نوع از این بیماری‌ها شناخته شده است. در کشور ما به دلیل زیاد بودن ازدواج‌های فامیلی، شیوع ابتلا به بیماری‌های نقص ایمنی اولیه بیشتر از میانگین سایر کشورهاست.

در مواقع بروز نقص در عملکرد دستگاه ایمنی، به‌علت عدم توانایی در مقابله با میکروب‌ها و ویروس‌ها و سایر عوامل بیماری‌زا، بیماران دچار عفونت‌های پی‌درپی می‌شوند که در دستگاه‌ها و اندام‌های مختلف مانند دستگاه تنفس، دستگاه گوارش، سیستم عصبی، مفاصل، پوست و استخوان بروز می‌کند.

بر حسب نوع نقص ایمنی، تظاهرات و شدت بیماری و نوع عفونت بیماران متفاوت است.

تشخیص بیماری:

از علائم شایع بیماری‌های نقص ایمنی اولیه، عفونت‌هایی مانند: سینوزیت، عفونت گوش، عفونت ریه، اسهال و عفونت‌های گوارشی را که به‌طور مکرر اتفاق می‌افتد می‌توان برشمرد.

در صورت تشخیص و درمان سریع و درست این بیماری‌ها می‌توان از خطر عفونت‌های شدید و مرگ زود هنگام پیشگیری نمود.

معاینه اغلب کودکانی که نقص ایمنی دارند، اختلال رشد، ضعف و بی حالی، رنگ پریدگی را نشان می‌دهد. توده عضلانی و بافت چربی ممکن است کاهش یافته باشد و غدد لنفاوی و لوزه‌ها کوچک بوده یا اصلاً وجود نداشته باشد. آگزمای پوست، برفک مخاط دهان و عفونت قارچی و مزمن پوست، آبسه‌های زیرپوستی و یا آبسه‌های عمیق در اندام‌های مختلف در برخی از انواع نقص ایمنی وجود دارد.

متأسفانه در اغلب موارد فاصله زمانی بین اولین تظاهر بیماری با زمانی که بیماری تشخیص داده می‌شود زیاد است و بیماران زمانی مراجعه می‌کنند که بر اثر عفونت‌های مکرر دچار عوارض و آسیب‌های جدی شده‌اند.

بیماران دچار نقص ایمنی علاوه بر عفونت‌ها، استعداد بیشتری نیز به انواع بدخیمی دارند. بطوری که در بعضی موارد این استعداد تا ۵۰۰ برابر افزایش می‌یابد.

همچنین افزایش بروز بیماری‌های خود ایمنی نیز در این گروه بیماران از مشکلات مهم به شمار می‌رود.

درمان بیماری‌های نقص ایمنی اولیه:

درمان مطلوب بیماران مبتلا به نقص ایمنی اولیه، نیازمند ارتباط منظم با پزشک معالج می‌باشد و شامل تغذیه و بهداشت مناسب، تجویز توأم آنتی‌بیوتیک‌ها و ضد قارچ‌ها (در صورت بروز اولین علائم عفونت)، داروهای تقویت کننده ایمنی و ... می‌باشد.

همچنین ممکن است جداسازی بیمار جهت محافظت در برابر عفونت‌ها، استفاده از تزریق داخل وریدی ایمونوگلوبولین‌ها و یا واکسن‌های خاص برای بیمار و اعضای خانواده او (طبق نظر پزشک) و پیوند سلول‌های بنیادی (مغز استخوان) ضرورت یابد.

تهیه شده برای گروه‌های پزشکان، پیراپزشکان، بیماران و خانواده بیماران نقص ایمنی اولیه

راهنمای بیماری‌های نقص ایمنی اولیه

مرکز تحقیقات ایمونولوژی، آسم و آلرژی

(۱۳۹۵)

Primary Immunodeficiency Disorders

Immunology, Asthma & Allergy
Research Institute (IAARI)

(2016)

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران

مرکز تحقیقات ایمونولوژی، آسم و آلرژی
Immunology, Asthma & Allergy
Research Institute

کرسی یونسکو در آموزش سلامت
مرکز تحقیقات ایمونولوژی، آسم و آلرژی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران

پیشگیری از بیماری‌های نقص ایمنی اولیه و تشخیص قبل از تولد:

اگر سابقه خانوادگی بیماری‌های نقص ایمنی در خانواده‌ای وجود داشته باشد، می‌توان قبل از بارداری مادر با مشاوره ژنتیکی و یا در حین حاملگی با بررسی مایع موجود در کیسه آب یا نمونه‌گیری از جفت، بسیاری از این اختلالات را قبل از تولد تشخیص داد.

در این صورت با راهنمایی پزشک معالج و مشورت با متخصصان ایمونولوژی بالینی، مراقبت‌های پزشکی و درمانی ضروری انجام خواهد گرفت.

تهیه و تنظیم:

دکتر پارسایی و دکتر مدرسی

زیر نظر استادان:

دکتر مصطفی معین، دکتر زهرا پورپاک

نظارت اجرایی: زهرا آریج

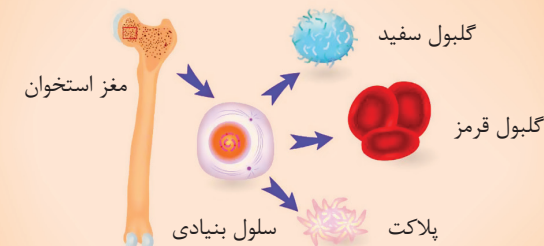
مرکز تحقیقات ایمونولوژی، آسم و آلرژی

نشانی: تهران، خیابان دکتر قریب، مرکز طبی کودکان

ساختمان شماره ۳، طبقه ۴

مرکز تحقیقات ایمونولوژی، آسم و آلرژی

تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۳۵۸۵۵، فکس: ۰۲۱-۶۶۴۲۸۹۹۵

برای پیوند سلول بنیادی به بیمار، ابتدا از میان اعضای خانواده بیمار جستجو برای اهداکننده‌ی مناسب انجام می‌شود، بطوری‌که در مرحله اول پدر و مادر و خواهر و برادر وی از نظر تشابه HLA بررسی می‌شوند. ولی در صورت نیاز از دیگر خویشاوندان و یا سایر افراد اهدا کننده داوطلب نیز آزمایش HLA انجام می‌شود.

HLA پروتئینی است که در سطح اغلب سلولهای بدن ما وجود دارد و نشانه‌ای از هویت ما است. این آزمایش برای شناخت تشابه هر چه بیشتر سلولهای شخص اهداکننده با بیمار صورت می‌گیرد.

خوشبختانه در اغلب موارد، بیماری‌های نقص ایمنی اولیه با درمان سریع و به موقع قابل کنترل هستند و از آنجا که بیشتر افراد مبتلا به این بیماری‌ها را کودکان تشکیل می‌دهند، با درمان به موقع و مراقبت‌های بهداشتی و تغذیه درست، بسیاری از آنها قادر به ادامه زندگی با کیفیت مناسب خواهند بود.

توجه: در بیماران مبتلا به نقص ایمنی اولیه

تزریق واکسن‌های زنده ممنوع می‌باشد.